

POSTANOWIENIE

14 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bielecki

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

SSN Paweł Kołodziejcki

SSN Igor Zgoliński

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 listopada 2024 r. w Warszawie wniosku M.D.

o zbadanie spełnienia przez SSN Dariusza Pawłyszczkę wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie I CSK 5845/22

z powództwa M.D.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o zapłatę

oddala wniosek.

Marcin Krajewski

Leszek Bielecki

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Paweł Kołodziejcki

Igor Zgoliński

(E.M.)

UZASADNIENIE

M.D., strona postępowania kasacyjnego przed Sądem Najwyższym o sygnaturze I CSK 5845/22, wnioskiem z 11 grudnia 2023 r. zażądała stwierdzenia,

że SSN Dariusz Pawłyszcz, wyznaczony do rozpoznania sprawy z jej udziałem, nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności.

W uzasadnieniu wnioskodawczynie podniosła fakt powołania wymienionego sędziego postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 21 grudnia 2022 r. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i niektórych innych ustaw. Przywołała także okoliczność pełnienia przez Dariusza Pawłyszcz, przed powołaniem go na sędziego Sądu Najwyższego, funkcji Dyrektora Departamentu Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz funkcji Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, podczas sprawowania której w jednym z wystąpień przedstawił on pogląd, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, jest bezprawna. Jako dowód w rozumieniu art. 29 § 9 pkt 2 ustawy o Sądzie Najwyższym wnioskodawczynie przedstawiła także uchwałę wydaną przez Stowarzyszenie [...], z której wynika, że SSN Dariusz Pawłyszcz przed powołaniem na sędziego Sądu Najwyższego miał prowadzić działania o charakterze dyscyplinującym w stosunku do dwóch przewodniczących wydziałów Sądu Okręgowego w Radomiu oraz uchwałę Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Apelacji Krakowskiej, w której kwestionowano kompetencje Dariusza Pawłyszcz do pełnienia funkcji sędziego Sądu Najwyższego oraz podkreślano jego udział w „procesie ograniczania niezależności sądów i destabilizacji wymiaru sprawiedliwości”.

Odnosząc się do postępowania po powołaniu na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w rozumieniu art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, wnioskodawczynie przywołała wydanie przez SSN Dariusza Pawłyszcz trzech niekorzystnych dla konsumentów wyroków w tzw. sprawach frankowych, w których wskazano m.in., że niektóre tezy wyroków Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie mają podstawy w dyrektywach dotyczących ochrony konsumenta i w konsekwencji odmówiono ich zastosowania. Zdaniem wnioskodawczynie SSN Dariusz Pawłyszcz przekroczył swoje kompetencje, dokonując interpretacji prawa europejskiego odmiennej od przyjętej przez TSUE.

W związku z tym, że wnioskodawczyni w sprawie rozpoznawanej przez SSN Dariusz Pawłyszczę przysługuje status konsumenta, zachodzą w jej ocenie wątpliwości co do tego, czy wymieniony sędzia będzie orzekał w sprawie w sposób niezawisły i bezstronny.

W oświadczeniu złożonym w trybie przewidzianym w art. 29 § 15 ustawy o Sądzie Najwyższym SSN Dariusz Pawłyszczę wskazał, że orzekanie przez niego w sprawach kredytów indeksowanych kursem CHF, takich jak sprawa z udziałem wnioskodawczyni, nie może prowadzić do jego wyłączenia. Dopuszczenie takiej możliwości oznaczałoby przyznanie stronie uprawnienia do wyłączenia od orzekania w sprawie sędziów reprezentujących określone stanowisko prawne i w ten sposób zapewnić rozpoznanie sprawy przez sędziego dzielącego poglądy strony. Zdaniem SSN Dariusza Pawłyszczę niewskazanie, w jaki sposób przedstawione okoliczności mogą wpływać na wynik sprawy wnioskodawczyni, przesądza o konieczności odrzucenia wniosku. Na wypadek, gdyby wniosek nie został odrzucony, SSN Dariusz Pawłyszczę podniósł, że był uprawniony do uznania uchwały Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. za „bezprawną” z tego względu, że jej niezgodność z Konstytucją RP stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20. Z kolei w przedmiocie podjętych przez niego czynności względem sędziów Sądu Okręgowego w Radomiu wskazał, że działał w ramach swoich kompetencji, nakazując zbadanie zgodności z prawem aktywności sędziów, a w razie stwierdzenia niezgodności – odwołanie ich z funkcji. Odnosząc się do zarzutu bazującego na wydanej przez Zgromadzenie Przedstawicieli Sędziów Apelacji Krakowskiej uchwale, powołał się na działanie w ramach kompetencji Dyrektora Departamentu Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W świetle art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy

może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego do wniesienia wniosku oraz charakteru sprawy. Zgodnie z art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym wniosek powinien zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki z § 5 oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie z dowodami na ich poparcie. W ocenie Sądu Najwyższego wniosek M.D. spełniał wymienione wymagania formalne, stąd podlegał merytorycznemu rozpoznaniu w składzie 5 sędziów na podstawie art. 29 § 15 wymienionej ustawy.

Odnosząc się merytorycznie do wniosku, należy na wstępie wskazać, że przywoływane okoliczności związane z pełnieniem funkcji Dyrektora Departamentu Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury nie stanowią okoliczności towarzyszących powołaniu w rozumieniu art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym. Nie można przy tym uznać, że zajmowanie wymienionych stanowisk i sposób sprawowania funkcji mogłyby w jakikolwiek sposób sprawić, iż SSN Dariusz Pawłyszcz nie będzie niezawisły i bezstronny w sprawie wnioskodawczyni.

Jeśli chodzi o okoliczności towarzyszące powołaniu na sędziego Sądu Najwyższego wnioskodawczyni nie wskazuje indywidualnych okoliczności powołania SSN Dariusza Pawłyszcz, a zarzuca systemową nieprawidłowość powoływania sędziów, której upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie ustawy z 8 grudnia 2017 r. Sformułowane w ten sposób zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym, gdyż celem przewidzianej tam instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy.

Przechodząc do przywoływanych przez wnioskodawczynię okoliczności postępowania SSN Dariusza Pawłyszcz po jego powołaniu, należy wskazać, że

wydanie trzech orzeczeń, w których zakwestionowano wykładnię unijnej dyrektywy dotyczącej ochrony konsumenta dokonanej przez TSUE, nie świadczy o braku niezawisłości i bezstronności SSN Dariusz Pawłyszcz. O braku niezawisłości można by mówić dopiero wtedy, gdy sędziemu możliwe byłoby postawienie zarzutu, że przy rozstrzyganiu sprawy uległ naciskom z zewnątrz, w tym naciskom politycznym, lub nie zachował bezstronności względem uczestników postępowania (B. Naleziński [w:] Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, red. P. Tuleja, Warszawa 2023, s. 580). W niniejszej sprawie nie ma podstaw, by uznać, że SSN Dariusz Pawłyszcz wydał przywoływane orzeczenia, ulegając jakimś naciskom bądź będąc szczególnie przychylnym jednej ze stron postępowania. Podkreślić należy, że wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnych dowodów pozwalających wyciągnąć taki wniosek. W konsekwencji nie można stwierdzić, by zachodziło ryzyko, że SSN Dariusz Pawłyszcz nie zachowa niezawisłości i bezstronności w orzekaniu w sprawie wnioskodawczyni.

Ponadto wskazać należy, iż zgodnie z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Choć przepis ten bezpośrednio dotyczy sędziów, to w istocie, wraz z art. 45 ust. 1 Konstytucji, daje gwarancje obywatelowi, że gdy trafi przed sąd, jego sprawa zostanie rozpatrzona w sposób obiektywny i sprawiedliwy. Udzielenie obywatelowi takiej gwarancji wymaga przyznania sędziemu swobody w orzekaniu, ograniczonej przepisami Konstytucji RP i ustaw. Konsekwencję przyznania tej swobody stanowi możliwość zajmowania poglądów odbiegających od poglądów dominujących. Na marginesie należy zwrócić uwagę, że przywoływane przez wnioskodawczynię wyroki zapadły w składach trzech sędziów, co w założeniu uniemożliwia, a co najmniej utrudnia, arbitralne działanie sądu i w wyższym stopniu gwarantuje jego niezależność.

Zważyć też należy na niebezpieczeństwo uznawania działalności orzeczniczej za okoliczność powstałą po powołaniu, mającą świadczyć o braku niezależności i bezstronności sędziego. O ile na gruncie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym nie można z góry wykluczyć takiej możliwości, o tyle zwrócić trzeba uwagę, że tego rodzaju działanie może rodzić pokusę do występowania

z wnioskiem w każdej sytuacji, gdy w podobnej sprawie sędzia zajął stanowisko niekorzystne dla wnioskodawcy.

Mając powyższe na uwadze, wniosek podlegał oddaleniu jako bezzasadny na podstawie art. 29 § 17 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Marcin Krajewski

Leszek Bielecki

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Paweł Kołodziejcki

Igor Zgoliński

(E.M.)

r.g.